

Metodický materiál

odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra

K obecně závazné vyhlášce o místním poplatku za užívání veřejného prostranství

Předmětem poplatku za užívání veřejného prostranství nemůže být jakékoliv užití veřejného prostranství, ale užívání, které je zákonem definováno jako zvláštní. Zákon o místních poplatcích v ustanovení § 4 odst. 1 taxativně uvádí výčet forem zvláštního užívání veřejného prostranství a obec nemůže nad rámec a mimo meze zákona zpoplatňovat jiný způsob užívání. Poplatek za užívání veřejného prostranství platí fyzické a právnické osoby, které veřejné prostranství v zákoně uvedeným způsobem užívají.

Je nutno sledovat také okolnost, v čí prospěch nebo za jakým účelem se veřejné prostranství takto užívá. Např. v případě umístění stavebního zařízení či skladování materiálu je poplatníkem osoba, která získala stavební povolení a nikoli dodavatel stavebních prací.

Podle ustanovení § 34 zákona o obcích jsou veřejným prostranstvím všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. Zpoplatnění se nemusí týkat všech veřejných prostranství. Pro účely zpoplatnění je proto nezbytné, aby obec v obecně závazné vyhlášce jednoznačně vymezila veřejná prostranství, jež jsou předmětem místního poplatku. Pouhá citace ustanovení § 34 zákona o obcích (či jen odkaz na toto ustanovení) je nedostačující. Obec musí provést přesnou specifikaci veřejných prostranství pro zvláštní užívání uvedením názvu místa nebo jiným způsobem blíže charakterizovat jejich umístění v obci, aby byla vyloučena jejich záměna a současně aby nebyla narušena právní jistota občanů. Za veřejné prostranství může obec určit pouze místa, která jsou užívána obecným způsobem, tzn., že nikdo není předem z tohoto užívání vyloučen, a svým charakterem tomuto účelu odpovídají. Je nutno zdůraznit, že obec při určení veřejného prostranství musí rovněž pečlivě posoudit, zda jeho neomezené užívání všemi je nezbytné pro zajištění ochrany zájmů občanů a zájmů veřejného života.

Účelem místního poplatku za užívání veřejného prostranství je - vedle jistě nezanedbatelného zajištění příjmů obecního rozpočtu - především regulace zvláštního užívání veřejného prostranství. Jedná se například o dobu výkopových

prací, umístění stavebních zařízení či skládek. Prostřednictvím tohoto poplatku má obec, jako územní garant veřejného zájmu na obecném užívání veřejného prostranství, možnost zajistit soulad mezi obecným a zvláštním užíváním.

Sazba poplatku činí až 10 Kč za každý i započatý m² užívaného veřejného prostranství a každý i započatý den. Za užívání veřejného prostranství k umístění prodejních nebo reklamních zařízení, lunaparků a jiných atrakcí může obec zvýšit sazbu až na její desetinásobek. Dále může obec stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.

Pokud však obec hodlá vybírat poplatek také formou paušální částky, musí její výši stanovit přímo v obecně závazné vyhlášce. Stanovení výše poplatku je svěřena výhradně do pravomoci obce (zastupitelstva obce), tj. do její samostatné působnosti. Z uvedeného vyplývá, že o výši paušální částky nikdy nerozhoduje obecní úřad, a to ani po dohodě obce s poplatníkem. Paušální částka by také měla zachovávat určité proporce vzhledem k denní sazbě.

V obecně závazné vyhlášce musí obec stanovit termín splatnosti místního poplatku, a to s ohledem na možnost takový poplatek vůbec vybrat a vymoci. Způsoby placení místního poplatku jsou upraveny v § 163 odst. 3 daňového řádu. Obec může obecně závaznou vyhláškou upravit další způsob placení a jemu odpovídající den platby poplatku, než je způsob placení a den platby podle daňového řádu.

V rámci zákonného zmocnění může obec podle svých podmínek a potřeb upravit v obecně závazné vyhlášce vlastní okruh osob pro osvobození nebo úlevu na poplatek, přičemž taková ustanovení nesmí být založena na ústavně nepřípustném rozlišování neboli diskriminaci. V osvobození by obec měla zejména zohlednit možnost výkonu vlastnického práva tak, aby reagovala na jeho ochranu v případě, že se nejedná o vlastnictví obce.

Není možné, aby obecně závaznou vyhláškou byla pro určitý druh užívání veřejného prostranství neodůvodněně stanovena jiná výše sazby poplatku pro právnickou osobu a jiná výše pro fyzickou osobu. V obecně závazné vyhlášce lze sice výši sazby za užívání veřejného prostranství diferencovat, ale na jiném základě. Např. poplatek za vyhrazení trvalého parkovacího místa je možno stanovit podle druhu motorového vozidla, ale nelze jej rozlišovat podle konkrétního poplatníka, neboť takové rozlišování by se mohlo dostat do kolize se zásadou zákazu diskriminace.

Dále upozorňujeme, že v případě osvobození od placení místního poplatku, které obec poskytuje sama sobě (případně organizacím, které zřizuje, spolkům aj.), může dojít k narušení hospodářské soutěže či neoprávněného poskytnutí veřejné podpory. I tyto aspekty by měly být brány v úvahu při stanovování případné úlevy či osvobození od poplatku.

Ve lhůtě stanovené obecně závaznou vyhláškou je poplatník povinen splnit ohlašovací povinnost, tj. ohlásit správci poplatku údaje vymezené ustanovením § 14a odst. 1 zákona o místních poplatcích. Nesplnění ohlašovací povinnosti může správce poplatku vynutit uložením pořádkové pokuty podle ustanovení § 247 daňového řádu. Smyslem tohoto institutu, který je považován za donucovací prostředek, je naplnění zásady součinnosti daňového subjektu se správcem poplatku. Pořádková pokuta není tedy sankcí za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy.

Změnu údajů uvedených v ohlášení je poplatník povinen dle ustanovení § 14a odst. 3 zákona o místních poplatcích oznámit správci poplatku do 15 dnů ode dne, kdy nastala. Jedná se o lhůtu stanovenou zákonem, obec musí tuto zákonnou lhůtu v obecně závazné vyhlášce respektovat, není oprávněna ji stanovit jinak.

Zákon o místních poplatcích v novém ustanovení § 14a odst. 4 stanoví zánik nároku na osvobození nebo úlevu, jestliže poplatník neohlásí údaj rozhodný pro své osvobození nebo úlevu ve lhůtě stanovené zákonem o místních poplatcích nebo v obecně závazné vyhlášce. Osvobození nebo úleva stanovená obecně závaznou vyhláškou obce jsou právně postaveny na roveň osvobození nebo úlevy stanovené zákonem. Ustanovení § 14a odst. 4 zákona o místních poplatcích je nutno aplikovat na osvobození nebo úlevu od poplatku bez rozdílu, zda jde o osvobození nebo úlevu ze zákona či podle obecně závazné vyhlášky.

V případě neohlášení vzniku nároku na osvobození nebo úlevu ve lhůtě bude poplatník povinen zaplatit poplatek za příslušné poplatkové období v plné výši. Správce poplatku bude v takovém případě postupovat podle ustanovení § 11 zákona o místních poplatcích a poplatek vyměří. V tomto případě není správce poplatku oprávněn uložit pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy.

-
- tento materiál popisuje právní stav k 1. lednu 2018;
 - právní názor uvedený v tomto materiálu není právně závazný, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze soud
-

Aktualizováno k datu: 1. listopadu 2017
Zpracoval: odbor veřejné správy, dozoru a kontroly